

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
27 päivänä marraskuuta 1997 *

Asiassa T-224/95,

Roger Tremblay, kotipaikka Vernantes (Ranska),

Harry Kestenberg, kotipaikka Saint-André-Les-Vergers (Ranska), ja

Syndicat des exploitants de lieux de loisirs (SELL), Ranskan oikeuden mukaan perustettu etujärjestö, kotipaikka Pariisi,

edustajanaan asianajaja Jean-Claude Fourgoux, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Pierrot Schiltz, 4 rue Béatrix de Bourbon,

kantajina,

joita tukevat

Music User's Council of Europe (MUCE), Englannin oikeuden mukaan perustettu yhdistys, kotipaikka Uxbridge (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajanaan asianajaja Jean-Louis Fourgoux, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Pierrot Schiltz, 4 rue Béatrix de Bourbon,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Associazione italiana imprenditori locali da ballo (SILB), Italian oikeuden mukaan perustettu etujärjestö, kotipaikka Rooma (Italia), edustajanaan asianajaja Jean-Claude Fourgoux, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Pierrot Schiltz, 4 rue Béatrix de Bourbon,

väliintulijoina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Giuliano Marengo ja komissiossa toimiva kansallinen virkamies Guy Charrier, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger ja saman osaston lähetystöneuvos Jean-Marc Belorgey, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

väliintulijana,

jossa kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa 13.10.1995 tehdyn komission päätöksen, jolla hylättiin muun muassa R. Tremblayn ja H. Kestenbergin 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan 2 kohdan nojalla 4.2.1986 tekemien valituksen osa, joka koski sitä, että eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöt olivat jakaneet

markkinat ja tämän seurauksena eristäneet ne täysin, ja että tämä tuomioistuin velvoittaa komission ryhtymään tarpeellisiin tutkimuksiin kyseisen järjestelyn toteuttamiseksi,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. Bellamy sekä tuomarit A. Kalogeropoulos ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Mair,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.5.1997 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat

- 1 BEMIM-niminen (Bureau européen des médias de l'industrie musicale) diskoteekkitoiminnan harjoittajien yhteenliittymä esitti 4.2.1986 komissiolle 6.2.1962 annettun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) 3 artiklan 2 kohdan nojalla komissiolle hakemuksen siitä, että tämä vahvistaisi ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa rikutun, ja diskoteekkitoiminnan

harjoittajat R. Tremblay ja H. Kestenberg yhtyivät tuolloin tähän hakemukseen. Tämän hakemuksen mukaan kilpailusääntöjä oli rikkonut Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (jäljempänä SACEM), joka on musiikkialan ranskalainen tekijänoikeusjärjestö. Myös muut valittajat esittivät komissiolle sisältäen samankaltaisia valituksia vuosien 1979 ja 1988 välisenä aikana.

- 2 Mainitussa 4.2.1986 tehdyssä valituksessa esitettiin lähinnä seuraavat väitteet: Ensimmäinen koski perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista, ja sen mukaan eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöt olivat jakaneet markkinat — ja siten eristäneet eri markkinat täysin toisistaan — tekemillään vastavuoroista edustusta koskevilla sopimuksilla, joiden mukaan nämä järjestöt eivät saaneet asioida suoraan toisissa jäsenvaltioissa olevien musiikin käyttäjien kanssa. Kahden muun valituksessa esitetyn väitteen mukaan SACEM oli rikkonut 86 artiklaa, koska sen perimä korvaus oli liian suuri ja luonteeltaan syrjivä ja koska se oli kieltäytynyt myöntämästä sellaisia esittämislupia, jotka koskisivat ainoastaan ulkomaista musiikkia.

- 3 Näiden valitusten johdosta komissio ryhtyi tutkimuksiin esittämällä asetuksen N:o 17 11 artiklaan perustuvia tietojensaantipyynnöitä.

- 4 Komissio lykkäsi asian käsittelyä sen vuoksi, että Cour d'appel d'Aix-en-Provence, Cour d'appel de Poitiers ja Tribunal de grande instance de Poitiers olivat esittäneet joulukuun 1987 ja clokuun 1988 välisenä aikana yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnöitä, jotka koskivat erityisesti sitä, ovatko SACEM:n perimien korvausten suuruus, kansallisten tekijänoikeusjärjestöjen väliset vastavuoroista edustusta koskevat sopimukset ja se, että SACEM:n edustus sopimukset kattoivat koko ohjelmiston, yhteensopivaa perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa 395/87, Tournier, 13.7.1989 antamassaan tuomiossa (Kok. 1989, s. 2521, 2580) ja yhdistetyissä asioissa 110/88, 241/88 ja 242/88, Lucazeau ym., 13.7.1989 antamassaan tuomiossa (Kok. 1989, s. 2811, 2834) muun muassa, että ”ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa on tulkittava siten,

että sen vastaisia ovat kaikki jäsenvaltioissa toimivien kansallisten tekijänoikeusjärjestöjen väliset yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena tai vaikutuksena on se, että jokainen tällainen järjestö kieltäytyy antamasta muissa jäsenvaltioissa oleville musiikin käyttäjille suoraa mahdollisuutta käyttää ohjelmistoaan. Kansallisten tuomioistuinten asiana on päättää, onko näiden järjestöjen välillä todellisuudessa ollut tällaista yhteistoimintaa.”

- 5 Näiden tuomioiden antamisen jälkeen komissio jatkoi tutkimuksiaan erityisesti siltä osin kuin kysymys oli Euroopan yhteisössä toimivien tekijänoikeusjärjestöjen perimien korvausten suuruusluokkien erilaisuudesta. Komissio esitti näiden tutkimusten tulokset 7.11.1991 päivätyssä kertomuksessa.
- 6 Komissiolle lähetettiin 18.12.1991 muun muassa Tremblayn, Kestenbergin ja BEMIM:n puolesta ETY:n perustamissopimuksen 175 artiklassa tarkoitettu vaatimuskirje, jossa komissiota kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin näiden valitusten johdosta.
- 7 Komissio lähetti 20.1.1992 BEMIM:lle neuvoston asetuksen N:o 17/19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268, jäljempänä asetukset N:o 99/63/ETY) 6 artiklassa tarkoitettua kirjettä. Kirjeessään komissio totesi, että toissijaisuusperiaatteen ja desentralisaation periaatteen perusteella se oli päättynyt siihen, että se ei aikonut ryhtyä toivottuihin jatkotoimenpiteisiin valituksissa mainittujen seikkojen perusteella ottaen huomioon se, että yhteisön etu ei vaatinut asian selvittämistä, koska kyseessä olleiden menettelytapojen vaikutus oli lähinnä kansallinen ja koska useat ranskalaiset tuomioistuimet käsittelevät jo asiaa.
- 8 Kantajien asiamies esitti 20.3.1992 vastineen komission 20.1.1992 päivätyyn kirjeseen, ja vastineessa hän vaati komissiota jatkamaan tutkimuksia ja lähettämään väitetiedoksiannon.

- 9 Kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen 12.11.1992 päivätyllä kirjeellä valittajille ilmoitettiin, että vaatimus siitä, että komissio vahvistaisi perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa rikotun, oli lopullisesti hylätty.
- 10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettiin 11.1.1993 kanne, jossa vaadittiin 12.11.1992 tehdyn päätöksen kumoamista.
- 11 Asiassa T-5/93, Tremblay ym. vastaan komissio, 24.1.1995 antamallaan tuomiolla (Kok. 1995, s. II-188; jäljempänä Tremblay I -tuomio) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) kumosi perustamissopimuksen 190 artiklan noudattamatta jättämisen vuoksi 12.11.1992 tehdyn päätöksen siltä osin kuin päätöksessä hylättiin kantajien väite, joka koski SACEM:n ja muissa jäsenvaltioissa toimivien tekijänoikeusjärjestöjen väliseen järjestelyyn perustuvaa markkinoiden eristämistä, ja muilta osin se hylkäsi kanteen.
- 12 Trembley, Kestenberg ja Syndicat des exploitants de lieux de loisirs (jäljempänä SELL) hakivat yhteisöjen tuomioistuimeen 24.3.1995 jättämälläan valituskirjelmällä tähän tuomioon muutosta, vaatien tämän tuomion kumoamista siltä osin kuin siinä hylättiin kanne 12.11.1992 tehdyn komission päätöksen siitä osasta, jossa hylättiin perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista koskevat väitteet.
- 13 Tremblay I -tuomion jälkeen komissio lähetti 23.6.1995 kantajien asiamiehelle asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklassa tarkoitetun kirjeen (jäljempänä 6 artiklassa tarkoitettu kirje).
- 14 Kirjeessään komissio totesi aluksi, että edellä mainitussa tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli katsonut, että 12.11.1992 tehdyn päätöksen perustelut eivät olleet sellaisia, että kantajille ilmenisi niistä valituksensa hylkäämisen syyt,

siltä osin kuin valituksessa oli ollut kysymys markkinoiden eristämisestä, joka perustui eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöjen välisiin vastavuoroista edustusta koskeviin sopimuksiin.

- 15 Komissio palautti ”6 artiklassa tarkoitettussa kirjeessään” olevassa ”oikeudellinen arviointi” -osassa mieleen ne vastaukset, jotka yhteisöjen tuomioistuin oli antanut edellä mainituissa asiassa Tournier ja yhdistetyissä asioissa Lucazeau ym. antamis- saan tuomiossa niihin kysymyksiin, jotka koskivat kansallisten tekijänoikeusjärjes- töjen perustamaa vastavuoroista edustusta koskevien sopimusten verkostoa ja näi- den järjestöjen yhteistä käytäntöä, jonka mukaan mikään järjestö ei antanut muiden jäsenvaltioiden alueella oleville äänitteiden käyttäjille suoraa mahdolli- suutta käyttää ohjelmistoaan.
- 16 Komissio muistutti tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuin oli todennut tuomiois- saan, että sellaiset vastavuoroista edustusta koskevat sopimukset, joilla luodaan yksinoikeuksia siinä mielessä, että järjestöt velvoittautuvat siihen, ettei mikään niistä anna ulkomaisille äänitteiden käyttäjille suoraa mahdollisuutta käyttää ohjel- mistoaan, kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon soveltamisalaan. Komissio lisäsi kuitenkin, että koska tekijänoikeusjärjestöt olivat siitä huolimatta, että niiden vastavuoroista edustusta koskevissa sopimuksissa olleet yksinoikeuslausekkeet oli poistettu, toimineet edelleen siten, että ne olivat usko- neet ohjelmistonsa edustamisen tietyn alueen osalta ainoastaan sille tekijänoikeus- järjestölle, joka toimi tällä alueella, yhteisöjen tuomioistuin tutki, oliko tämän vuoksi katsottava, että nämä järjestöt olivat säilyttäneet yksinoikeusjärjestelmän yhdenmukaistetuilla menettelytavoillaan. Tältä osin komissio totesi, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin oli katsonut, että sellaista kansallisten tekijänoikeusjärjes- töjen yhteistoimintaa, jonka vaikutuksena on se, että jokainen järjestö kieltäytyy systemaattisesti antamasta äänitteiden ulkomaalaisille käyttäjille suoraa mahdolli- suutta käyttää ohjelmistoaan, olisi pidettävä yhdenmukaistettuna menettelytapana, jolla rajoitetaan kilpailua ja joka on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, yhteisöjen tuomioistuin oli samalla kuitenkin korostanut sitä, että näi- den järjestöjen välillä ei voida katsoa olevan yhteistoimintaa siinä tapauksessa, että järjestöjen keskenään samankaltaiset menettelytavat voidaan selittää muilla syillä kuin järjestöjen yhteistoiminnalla. Komissio totesi, että yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ”näin voi olla siinä tapauksessa, että antaessaan suoran mahdollisuuden ohjelmistojensa käyttämiseen tekijänoikeusjärjestöjen olisi luotava oma hallinto- ja valvontajärjestelmänsä toiselle alueelle”.

- 17 Komissio totesi kirjeessään mainittuja periaatteita soveltaen, että vaikka se katsoi edelleen eri järjestöjen menettelytapojen olevan tietyssä määrin keskenään samankaltaisia, koska mikään niistä ei antanut muissa jäsenvaltioissa toimiville diskoteekeille suoraa mahdollisuutta käyttää ohjelmistoaan, tämä samankaltaisuus johtui pelkästään siitä, että eri tekijänoikeusjärjestöt olivat samankaltaisessa tilanteessa. Komissio viittasi tältä osin julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotuksiin, jotka hän antoi edellä mainituissa asiassa Tournier sekä yhdistetyissä asioissa Lucazeau ym. (Kok. 1989, s. 2536) ja joissa hän korosti tekijänoikeusmarkkinoiden erityisluonnetta, joka liittyi siihen, että tekijänoikeuksien tehokas suojeleminen edellytti jatkuvaa valvontaa ja hallinnointia kyseisen valtion alueella. Komissio totesi tässä yhteydessä, että sellainen tekijänoikeusjärjestö, joka haluaa toimia oman alueensa ulkopuolella, joutuisi ottamaan käyttöön hallinnointijärjestelmän, joka tekee mahdolliseksi sen, että tämä järjestö voi neuvotella asiakkaidensa kanssa, tarkastaa ne seikat, joita käytetään perusteena tekijänoikeuskorvausten laskemisessa, valvoa ohjelmistonsa käyttämistä ja ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen valvomien tekijänoikeuksien mahdollisen loukkaamisen vuoksi, vaikka jokainen tekijänoikeusjärjestö voi hallinnoida ohjelmistoaan tällaisella toisella alueella edullisemmin ja tehokkaammin siten, että se uskoo hallinnoinnin tällä alueella toimivalle järjestölle.
- 18 Komissio viittasi lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85, C-126/85, C-127/85, C-128/85 ja C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym., 31.3.1993 antamaan tuomioon (Kok. 1993, s. I-1307, ns. sellutuomio) ja totesi, että tekijänoikeusjärjestöjen toiminta voitiin selittää myös muuten kuin oletamalla niiden yhdenmukaistaneen menettelytapojaan, koska komission mukaan näillä järjestöillä ei ollut mitään intressiä käyttää jotain muuta menettelyä kuin toisella alueella toimivan järjestön valtuuttamista.
- 19 Komission totesi päätelmänään, että

”koska komissio ei ole saanut muilta valituksen tehneiltä tai teiltä itseltänne todisteita tai konkreettisia aihetodisteita tällaisesta yhdenmukaistetusta menettelytavasta ja koska komissio ei ole itse pystynyt löytämään mitään näyttöä, se ei voi katsoa, että nämä eri tekijänoikeusjärjestöjen keskenään samankaltaiset menettelytavat voidaan selittää ainoastaan näiden järjestöjen välisellä yhteistoiminnalla tai yhdenmukaistetulla menettelytavalla”.

20 Komissio totesi 23.6.1995 lähettämänsä kirjeen ”päätelmiä”-osassa seuraavaa:

”Tämän vuoksi komissio katsoo, että Roger Tremblayn, François Lucazeun ja Harry Kestenbergin tekemän valituksen osa, joka koskee musiikkialan tekijänoikeuksia koskevien kansallisten markkinoiden eristämistä, jonka on väitetty perustuvan eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöjen väliseen yhteistoimintaan tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, ei ole perusteltu.

Komissio antaa siksi teille tiedoksi 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisesti aikomuksensa hylätä virallisesti tämä osa Roger Tremblayn, François Lucazeun ja Harry Kestenbergin tekemästä valituksesta. — —”

21 Kantajien asiamies esitti 24.7.1995 Tremblayn ja Kestenbergin puolesta vastineensa 23.6.1995 lähetettyyn tiedonantoon, ja tässä vastineessa hän väitti erityisesti, että komissio oli ”6 artiklassa tarkoitetussa kirjeessään” ainoastaan ”todennut, ettei se ole pystynyt löytämään mitään konkreettisia todisteita yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolosta, esittämättä mitään tietoja siitä, että se olisi todellisuudessa etsinyt tällaisia todisteita”, ja että se ei ”osoittanut aloittaneensa uudelleen tutkimuksia siten, kuin sen olisi pitänyt tehdä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion johdosta”. Kantajien asiamies väitti, että kansalliset tekijänoikeusjärjestöt olivat yhteistoiminnassa, jonka tarkoituksena oli eristää markkinat käyttämällä vastavuoroista edustusta koskevien sopimusten tekemistä keinona tämän päämäärän saavuttamiseksi, ja että ne olivat sopineet järjestelystä, jonka tarkoituksena oli hintojen pitäminen edelleen korkeina; kantajien asiamiehen mukaan ne perusteet, joita komissio oli käyttänyt hylätessään kantajien valituksen osan, joka koski kyseisen järjestelyn olemassaoloa, olivat näin ollen virheellisiä; kantajien asiamies vaati komissiota joko jatkamaan tutkimuksia tai lykkäämään ratkaisun antamista siihen asti, että yhteisöjen tuomioistuin on antanut tuomion valitusasiassa, joka koskee Tremblay I -tuomiota.

22 Tremblaylle ja Kestenbergille ilmoitettiin heidän 4.2.1986 tekemänsä valituksen lopullisesta hylkäämisestä 13.10.1995 päivätyllä kirjeellä, jonka kilpailuasioista vastaava komission jäsen oli allekirjoittanut.

- 23 Komissio totesi 13.10.1995 päivätyssä kirjeessään, että niistä syistä, jotka oli jo ilmoitettu 23.6.1995 lähetetyssä ”6 artiklassa tarkoitettussa kirjeessä”, jatkotoimenpiteisiin ryhtymiseen valitusten johdosta ei ollut riittävästi perusteita ja että niistä huomioista, jotka valittajat olivat esittäneet 24.7.1995 päivätyssä kirjeessä, ei ilmenyt mitään uusia tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja, joiden vuoksi komission olisi muutettava päätelmiään. Komissio totesi, että kantajat olivat vaatineet tässä kirjeessään komissiota hankkimaan näyttöä paitsi siitä järjestelystä, jossa eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöt jakoivat markkinoita tekemillään vastavuoroista edustusta koskevilla sopimuksilla, myös toisesta järjestelystä, jonka osapuolina olivat samat järjestöt ja jonka tarkoituksena oli musiikin hintojen pitäminen korkeina.
- 24 Väitetyn ensimmäisen järjestelyn osalta komissio muistutti kantajia niistä perusteista, jotka se oli jo esittänyt ”6 artiklassa tarkoitettussa kirjeessään”. Väitetyn toisen järjestelyn osalta komissio viittasi aluksi Tremblay I -tuomioon ja totesi, että kantajat eivät olleet esittäneet tätä koskevaa väitettä komissiolle tekemässään valituksessa vaan ainoastaan edeltäneeseen 20.1.1992 päivätyyn ”6 artiklassa tarkoitettuun kirjeeseen” 20.3.1992 antamassaan vastineessa. Komissio päätteli tästä, ettei sillä ollut velvollisuutta tutkia tätä väitettä, ja katsoi, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien ollut kyseisessä tuomiossa tutkinut päätöksen tätä osaa. Se korosti kuitenkin, että ne perusteet, jotka se oli esittänyt 12.11.1992 tekemänsä päätöksen 12 kohdassa, olivat edelleen päteviä; komissio oli todennut kyseisessä kohdassa, että vaikka on mahdollista, että Groupement européen des sociétés d’auteurs et de compositeurs (jäljempänä GESAC) edustettuina olevien tekijänoikeusjärjestöjen välillä oli yhteistoimintaa tai että ne olivat yhdenmukaistaneet menettelytapojaan — mitä ei tosin ollut pystytty näyttämään toteen — vaikuttaa kuitenkin siltä, että tällaisella järjestelyllä ei ollut täsmällisiä vaikutuksia tariffeihin, joista osa oli noussut ja osa laskenut sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuimien oli antanut asiassa Tournier ja yhdistetyissä asioissa Lucazeau ym. tuomiot, ja jotka poikkesivat edelleen tuntuvasti toisistaan.

Asian käsittelyn vaiheet

- 25 Kantajat ovat nostaneet nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 13.12.1995 jättämällänsä kannekirjelmällä.

- 26 Ranskan tasavalta toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 28.5.1996 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia. Laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 2.7.1996 antamallaan määräyksellä. Kantajat eivät esittäneet asetetussa määräajassa näkemyksiään Ranskan tasavallan väliintulokirjelmästä.
- 27 Music User's Council of Europe -niminen yhdistys (jäljempänä MUCE) toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 30.5.1996 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen kantajien vaatimuksia. Associazione italiana imprenditori locali da ballo (jäljempänä SILB) toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 3.6.1996 hakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijana tukeakseen kantajien vaatimuksia. Laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja hyväksyi nämä väliintulohakemukset 9.10.1996 antamallaan määräyksillä.
- 28 Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi asiassa C-91/95 P, Tremblay ym. vastaan komissio, 24.10.1996 antamallaan tuomiolla (Kok. 1996, s. I-5547) perusteettomana valituksen, jotka Tremblay, Kestenberg ja SELL olivat tehneet Tremblay I -tuomiosta.
- 29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täysistunto teki 6.11.1996 työjärjestyksensä 14 ja 51 artiklan nojalla päätöksen siitä, että tämä asia, joka oli alun perin annettu laajennetun toisen jaoston käsiteltäväksi, siirretään toisen jaoston käsiteltäväksi.
- 30 Koska väliintulijat MUCE ja SILB eivät esittäneet väliintulokirjelmää asetetussa määräajassa, kirjallinen käsittely päättyi 21.11.1996.

31 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 29.5.1997 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

32 Kantajat ovat vaatineet, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- kumoaa 13.10.1995 tehdyn komission päätöksen siltä osin kuin siinä hylättiin kantajien tekemä valitus;
- määrää komission ryhtymään tarpeellisiin tutkimuksiin näytön hankkimiseksi kyseisestä yhteistoiminnasta ja
- velvoittaa komission korvaamaan asian käsittelystä tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

33 Komissio on vaatinut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- hylkää kanteen, koska kaikki esitetyt kanneperusteet ovat perusteettomia, ja
- velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Ranskan tasavalta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- hylkää Tremblayn, Kestenbergin ja SELL:n nostaman kanteen.

Vaatus määräyksen antamisesta komissiolle

- 35 Kantajat ovat vaatineet, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antaisi komissiolle määräyksen siitä, että sen on ryhdyttävä tarpeellisiin tutkimuksiin näytön hankkimiseksi kyseisestä yhteistoiminnasta.
- 36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuimilla ei ole laillisuusvalvontaa harjoittaessaan toimivaltaa antaa toimielimille määräyksiä. Perustamissopimuksen 176 artiklan sanamuodon mukaan toimielimen, jonka toimenpide on kumottu, on toteutettava kumoamiskanteen perusteella annetun tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet (ks. asia 53/85, *Akzo Chemie v. komissio*, tuomio 24.6.1986, Kok. 1986, s. 1965, 23 kohta ja asia T-109/94, *Windpark Groothusen v. komissio*, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-3007, 61 kohta).
- 37 Kantajien vaatimus, jonka mukaan komissiolle on annettava määräys, on siten jätettävä tutkimatta.

Kumoamisvaatimukset

- 38 Kantajat ovat esittäneet kolme perustetta kanteensa tueksi. Ensimmäinen koskee perustamissopimuksen 176 artiklan noudattamatta jättämistä, toinen riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuutta ja kolmas perustamissopimuksen rikkomista ja harkintavallan väärinkäyttöä.
- 39 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että perustelujen puutteellisuutta koskeva kanneperuste on syytä tutkia ennen ensimmäistä ja kolmatta kanneperustetta.

Riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuutta koskeva kanneperuste

Asianosaisten ja väliintulijan väitteet ja niiden perustelut

- 40 Kantajat ovat väittäneet ensinnäkin, että päätös on puutteellisesti perusteltu, koska se ei perustu tutkimukseen, joka komission olisi pitänyt suorittaa. Komissio esitti riidanalaisessa päätöksessä tekijänoikeusjärjestöjen toiminnasta ainoastaan yleisluontoisia oikeudellisia selityksiä, jotka perustuivat yhtäältä siihen, että eri järjestöjen samankaltaiset menettelytavat ja varsinainen yhteistoiminta on erotettava toisistaan, ja toisaalta siihen, että komission sijasta kansallisten tuomioistuimien katsottiin voivan käsitellä kyseisen asian. Kantajien mukaan komissio toimi virheellisesti, kun se korosti itsepintaisesti sitä, että yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolosta ei ole esitetty näyttöä, ja siirsi näin kantajien velvollisuudeksi tietojen hankkimisen, vaikka komissiolla on tähän tehokkaammat keinot ja vaikka sillä on velvollisuus tutkia valitukset huolellisesti, perusteellisesti ja viivytyksettä.
- 41 Kantajien mukaan päätös on perusteltu puutteellisesti myös siksi, että komissio tutki vastavuoroista edustusta koskevista sopimuksista ainoastaan ne lausekkeet, jotka koskivat ulkomaalaisten musiikkiohjelmistojen käyttämiseen liittyviä tekijänoikeusjärjestöjen yksinoikeuksia.
- 42 Sen väitteen hylkäämisestä, joka koski tekijänoikeuskorvausten korkeina pitämiin tähtävää järjestelyä, kantajat ovat esittäneet, että komissio toimi virheellisesti, kun se toisti päätöksessään sanatarkasti ne perusteet, jotka se oli jo esittänyt 12.11.1992 tekemänsä ensimmäisen päätöksen 12 kohdassa, vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kumonnut päätöksen tämän osan Tremblay I -tuomiossa. Perustelujen puutteellisuutta lisää edelleen se, että komissio ei ollut tehnyt tutkimusta, jossa vertailtaisiin eri tekijänoikeusjärjestöjen tariffien suuruutta. Siitä komission väitteestä, jonka mukaan kantajat eivät voi riitauttaa päätöksen tätä osaa, koska Tremblay I -tuomiossa kumottiin komission ensimmäinen

päätös vain siltä osin kuin siinä perusteltiin puutteellisesti sen väitteen hylkääminen, joka koski markkinoiden eristämiseksi tehtyä järjestelyä, kantajat ovat todenneet, että kyseinen tuomio koskee kyseistä yhteistoimintaa kokonaisuudessaan ja että tätä väitettä ei ole syytä erottaa siitä väitteestä, joka koski tekijänoikeuskorvausten suuruutta koskevaa hintakartellia.

43 Komissio on väittänyt ensinnäkin, että tätä kanneperustetta ei voida tutkia siltä osin kuin se koskee sitä päätöksen osaa, jossa komissio hylkäsi väitteen korvausten suuruutta koskevan tekijänoikeusjärjestöjen hintakartellin olemassaolosta. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien kumosi komission ensimmäisestä päätöksestä vain sen osan, jossa komissio oli hylännyt markkinoiden jakamiseksi ja eristämiseksi tehdyn järjestelyn olemassaoloa koskevan väitteen, ja tämä osittainen hylkääminen johtui siitä, että ainoastaan tämä väite oli mainittu alkupe-
räisessä komissiolle tehdyssä valituksessa, koska hintakartellin olemassaoloa koskeva väite oli esitetty ensimmäistä kertaa vasta valittajien vastineessa 20.1.1992 päivättyyn ”6 artiklassa tarkoitettuun kirjeeseen”. Komissio on päätellyt tästä, että sillä ei ollut velvollisuutta tutkia tätä väitettä ja että koska tämän väitteen osalta ei ole tehty valitusta, komissio ei ole myöskään tehnyt siitä päätöstä.

44 Markkinoiden eristämistä koskevan väitteen hylkäämisen osalta komissio on esittänyt, että riidanalaisessa päätöksessä se hylkäsi valituksen aineellisin perustein eli siksi, ettei väitettyä järjestelyä ollut komission mukaan näytetty toteen, eikä kantajien väite, jonka mukaan hylkäämisen perusteena olisi ollut myös se, että kyseisen yhteistoiminnan käsittely kuului kansallisille tuomioistuimille, pidä paikkaansa. Komissio on toistanut kaikki ”6 artiklassa tarkoitettussa kirjeessä” ja kyseisessä päätöksessä mainitut seikat ja väittää, että päätös on perusteltu oikeudellisesti riittävällä tavalla ja että koska kyseisestä tekijänoikeusjärjestöjen järjestelystä ei ollut vakavasti otettavaa näyttöä, komissiolla ei ollut velvollisuutta ryhtyä tutkimuksiin. Tältä osin komissio on esittänyt, että kantajat eivät esittäneet mitään tätä järjestelyä koskevaa uutta seikkaa esimerkiksi 24.7.1995 päivättyssä vastineessaan ”6 artiklassa tarkoitettuun kirjeeseen” ja että komission päätelmiä tukevat myös Ranskan Conseil de la concurrence (kilpailuneuvosto) päätelmät.

45 Kantajien väitteestä, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä oli tutkittu vasta-
vuuoroista edustusta koskevista sopimuksista ainoastaan ne lausekkeet, jotka koski-
vat yksinoikeuksia, komissio on todennut, että se on päinvastoin tutkinut vasta-
vuuoroista edustusta koskevan järjestelmän toiminnan kokonaisuudessaan.

46 Ranskan tasavalta on väittänyt ensinnäkin, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomio-
istuimien voi tutkia niitä kantajien väitteitä, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen sitä
osaa, jossa hylättiin väite korvauksien suuruutta koskevan tekijänoikeusjärjestöjen
hintakartellin olemassaolosta. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien ei
ollut kumonnut ensimmäistä komission päätöstä tältä osin, komissio vastasi aino-
astaan suppeasti kantajille, kun nämä esittivät uudelleen tämän väitteen vastinees-
saan ”6 artiklassa tarkoitettuun kirjeeseen”, ja vastauksen tarkoituksena oli ainoas-
taan toistaa kantajille ne syyt, joiden vuoksi tämä väite oli hylätty. Joka tapauksessa
on niin, että kantajat eivät ole kiistäneet komission tekemien päätelmien sisällön
oikeellisuutta, vaan ne vetoavat ainoastaan — Ranskan mukaan perusteettomasti —
siihen, että komissio ei ollut tehnyt vertailevaa tutkimusta tekijänoikeusjärjestöjen
perimien korvausten suuruudesta.

47 Toiseksi Ranskan tasavalta on todennut, että komissio on perustellut asianmukai-
sesti päätöksensä siltä osin kuin siinä hylättiin markkinoiden eristämistä koskeva
väite. Ranskan mukaan ”6 artiklassa tarkoitettu kirje” ja lopullinen hylkäämis-
päätös ovat riittävän seikkaperäisiä ja perustuvat yhteisöjen tuomioistuimen sel-
vään oikeuskäytäntöön. Lisäksi Ranskan Conseil de la concurrence on tehnyt
saman päätelmän kuin komissio, ja tähän päätelmään on päätyttyä myös Cour de
cassation 14.5.1991 antamassaan tuomiossa. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon se,
että vähäisintäkään näyttöä tai mitään konkreettisia aihetodisteita ei ole esitetty sen
tueksi, että komission päätelmä olisi väärä, Ranska on todennut, ettei komissiolla
ollut velvollisuutta ryhtyä lisätutkimuksiin.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien toteaa, että tässä kanneperusteessaan kan-
tajat ovat vedonneet siihen, että riidanalainen päätös on perusteltu puutteellisesti

siltä osin kuin siinä hylättiin väite vastavuoroista edustusta koskeviin tekijänoikeusjärjestöjen sopimuksiin perustuvasta markkinoiden eristämisestä ja väite näiden järjestöjen yhteistoiminnasta, jolla pyrittiin pitämään korvausten taso korkeana. Koska sekä komissio että Ranskan tasavalta ovat esittäneet, että tämä kanneperuste on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee päätöksen osaa, jossa on hylätty viimeksi mainittu väite, on syytä tutkia ensinnäkin, voidaanko kanneperuste ottaa tältä osin tutkittavaksi.

49 Aluksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksestä, jolla pelkästään vahvistetaan aikaisempi päätös, ei voida nostaa kannetta (yhdistetyt asiat 166/86 ja 220/86, *Irish Cement v. komissio*, tuomio 15.12.1988, Kok. 1988, s. 6473, 16 kohta ja asia C-480/93 P, *Zunis Holding ym. v. komissio*, tuomio 11.1.1996, Kok. 1996, s. I-1, 14 kohta). Sellaisen toimen perusteella, joka rajoittuu siihen, että sillä pelkästään vahvistetaan aiempi toimi, asianomaisille ei avaudu mahdollisuutta käydä uudelleen oikeutta vahvistetun toimen laillisuudesta (yhdistetyt asiat 42/59 ja 49/59, *Snupat v. korkea viranomainen*, tuomio 22.3.1961, Kok. 1961, s. 146; Kok. Ep. I, s. 95, julkaistu lyhennelmänä).

50 Esillä olevan asian osalta on syytä korostaa ensimmäiseksi, että komissio oli jo hylännyt kyseiset valitukset 12.11.1992 tekemällään päätöksellä (ks. edellä 9 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki *Tremblay I* -tuomiossa, onko komissio perustellut riittävästi tätä päätöstään, siltä osin kuin se hylkäsi päätöksessään väitteen siitä, että eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöt olisivat olleet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisessa yhteistyössä, ja totesi, että kannteen kohteena olevan päätöksen 12 ja 13 kohdassa perustellaan valituksen niiden kahden kohdan hylkääminen, jotka kantajat ovat esittäneet vastineissaan ”6 artiklassa tarkoitettuun kirjeeseen” ja jotka koskevat toisaalta *GESACissa* edustettuina olevien kansallisten tekijänoikeusjärjestöjen väitettyä yhteistyötä, jonka tarkoituksena oli yhtenäistää tekijänoikeusmaksujen taso mahdollisimman korkeaksi, ja toisaalta väitettyä yhteistyötä *SACEM:n* ja tiettyjen ranskalaisten diskoteekkitoiminnan harjoittajien yhteenliittymien välillä (tuomion 39 kohta).

51 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että riidanalaisen päätöksen perusteluista ei selvinnyt kantajille, miksi niiden tekemät valitukset oli hylätty

siltä osin kuin ne koskivat markkinoiden eristämistä, joka perustui eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöjen tekemiin, vastavuoroista edustusta koskeviin sopimuksiin, ja tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että ”komissio ei siten ole noudattanut perustamissopimuksen 190 artiklan mukaista velvollisuutta perustella tekemänsä päätökset” (tuomion 40 kohta). Tuomioistuin kumosi tämän vuoksi päätöksen pelkästään siltä osin kuin siinä hylättiin väite, joka koski SACEM:n ja tekijänoikeusjärjestöjen välisestä väitetystä yhteistyöstä aiheutuvaa markkinoiden jakamista, joka esti ranskalaisia diskoteekkejä käyttämästä suoraan hyväksi näiden järjestöjen ohjelmistoja (tuomion 49 kohta). Kanne hylättiin muilta osin.

- 52 Sen jälkeen kun 12.11.1992 tehty päätös oli tällä tavalla kumottu osittain, valittajat totesivat 24.7.1995 päiväämässään vastineessa 23.6.1995 lähetettyyn ”6 artiklassa tarkoitettuun kirjeeseen”, että ne vastustavat komission aikomusta hylätä väite, joka koski vastavuoroista edustusta koskeviin sopimuksiin perustuvaa markkinoiden eristämistä, ja toistivat myös väitteensä, jonka mukaan tekijänoikeusjärjestöjen välillä oli myös toinen järjestely, ”jonka tarkoituksena oli musiikin hintojen pitäminen korkeina”. Riidanalaisessa päätöksessään komissio totesi, ettei sillä ollut velvollisuutta tutkia tätä valittajien uudelleen esittämää väitettä, ja se viittasi nimenomaisesti 12.11.1992 tekemänsä päätöksen 12 kohdassa esittämiinsä perusteisiin, joiden komissio totesi joka tapauksessa olevan yhä päteviä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tältä osin, että — kuten myös kantajat ovat myöntäneet — riidanalaisessa päätöksessä toistetaan sananmukaisesti ne perusteet, jotka sisältyivät aikaisempaan päätökseen.

- 53 Ottaen huomioon nämä seikat on korostettava, että koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi Tremblay I -tuomiossa komission ensimmäisen päätöksen siihen sisältyvien perustelujen puutteellisuuden vuoksi vain niiltä osin kuin komissio oli päätöksessään hylännyt väitteen vastavuoroista edustusta koskeviin sopimuksiin perustuvasta markkinoiden eristämisestä ja koska tämä tuomioistuin katsoi, että komissio oli sitä vastoin perustellut päätöksessään sen väitteen hylkäämisen, joka koski korvausten suuruutta koskevaa järjestelyä, komissiolla ei ollut velvollisuutta tutkia uudessa päätöksessään toistamiseen niitä perusteita, joiden vuoksi komissio oli katsonut, että jälkimmäinen väite oli hylättävä. Vaikka perustamissopimuksen 176 artiklan perusteella on kiellettyä, että komissio toistaa siinä

toimenpiteessä, jolla on tarkoitus korvata kumottu toimenpide, ne samat lainvastaisuudet, jotka on todettu kumoamistuomiassa (asia T-106/92, Frederiksen v. parlamentti, tuomio 2.2.1995, Kok. H. 1995, s. II-99, 32 kohta), ei voida toisaalta vaatia, että komissio ottaisi uudestaan kantaa päätöksen niihin osiin, joihin ei ole puututtu kumoamistuomiassa.

- 54 Kuten Ranskan tasavalta on oikein todennut, edellä esitetystä on pääteltävä, että siltä osin kuin komission 13.10.1995 päivätyssä kirjeessään antama vastaus koskee sen väitteen hylkäämistä, jonka mukaan tekijänoikeusjärjestöjen välillä oli olemassa korvausten suuruutta koskeva järjestely, tätä vastausta on pidettävä päätöksenä, jossa ainoastaan toistetaan 12.11.1992 tehty komission päätös. Tässä kirjeessään komissio nimittäin ainoastaan muistuttaa valittajia ensimmäisessä päätöksessään esittämistään perusteluista, joita ei ollut katsottu kyseisiltä osin lainvastaisiksi Tremblay I -tuomiassa, ja toteaa täysin selvästi näiden perustelujen olevan edelleen päteviä.
- 55 Tätä päätelmää vahvistaa myös se, että ne olot ja edellytykset, joiden vallitessa komissio hylkäsi väitteen korvausten suuruutta koskevan järjestelyn olemassaolosta, ovat samat kuin ne, jotka vallitsivat tehtäessä 12.11.1992 päivätyä päätöstä. Itse asiassa ainoa konkreettinen seikka, jonka valittajat esittivät 24.7.1995 komissiolle lähettämässään kirjeessä, perustui otteisiin SACEM:n ja GESAC:n johtajien lausumista 16. ja 17.3.1992 pidetyssä tekijänoikeuskonferenssissa, johon myös teollisuusasioita käsittelevässä pääosasto III:ssa (PO III) toimiva komission virkamies osallistui. Kuten kantajat ovat myöntäneet suullisessa käsittelyssä vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, nämä toteamukset, jotka on mainittu Tremblay I -tuomion 92 kohdassa, olivat komission tiedossa jo silloin, kun se teki 12.11.1992 päivätyn päätöksensä, minkä vuoksi tämä ei ollut missään tapauksessa mikään uusi tosiseikka verrattuna niihin tosiseikkoihin, jotka olivat komission tiedossa sen tehdessä ensimmäistä päätöstään (ks. tältä osin em. asia Zunis Holding ym. v. komissio, tuomion 12 kohta).
- 56 Koska päätös, jossa ainoastaan toistetaan aiemmassa päätöksessä todettu, ei ole kannekelpoinen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi ottaa tutkittavaksi kantajien tässä oikeudenkäynnissä esittämää vaatimusta, joka koskee sitä riidanalaisen päätöksen osaa, jossa hylättiin väite korvausten suuruutta koskevan tekijänoikeusjärjestöjen järjestelyn olemassaolosta, eivätkä kantajat voi tältä osin vedota perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomiseen.

- 57 Päätöksen perustelemisesta siltä osin kuin päätöksessä hylättiin markkinoiden eristämistä koskeva väite ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvollisuudella tarkoitetaan sitä, että yhteisön toimielimen riidanalaisen toimenpiteen perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän riidanalaisen toimenpiteen perustelut siten, että kantajalle selviävät sen syyt, jotta se voisi puolustaa oikeuksiaan, ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta (asia C-360/92 P, Publishers Association v. komissio, tuomio 17.1.1995, Kok. 1995, s. I-23, 39 kohta; asia T-7/92, Asia Motor France ym. v. komissio, tuomio 29.6.1993, Kok. 1993, s. II-669, 30 kohta ja asia T-575/93, Koelman v. komissio, tuomio 9.1.1996, Kok. 1996, s. II-1, 83 kohta). Perustellessaan päätöksiään, jotka komission on tehtävä kilpailusääntöjen soveltamisen turvaamiseksi, komissiolla ei ole velvollisuutta ottaa kantaa kaikkiin väitteisiin ja perusteluihin, joihin asianomaiset ovat vedonneet vaatimustensa tueksi, vaan riittää, kun se esittää ne tosiseikat ja oikeudelliset perustelut, jotka ovat päätöksen systematiikka huomioon ottaen olennaisia (ks. erityisesti em. asia Asia Motor France ym. v. komissio, tuomion 31 kohta).
- 58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että esillä olevassa asiassa kantajat ovat esittäneet virheellisesti riidanalaisen päätöksen sisällön väittäessään muun muassa, että komissio olisi tutkinut ainoastaan ne yksinoikeuslausekkeet, jotka sisältyivät vastavuoroista edustusta koskeviin eri jäsenvaltioiden tekijänoikeusjärjestöjen välisiin sopimuksiin.
- 59 Erityisesti ”6 artiklassa tarkoitettussa kirjeessään”, johon riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti viitataan, komissio on lainannut laajalti niitä vastauksia, jotka yhteisöjen tuomioistuin antoi asiassa Tournier ja yhdistetyissä asioissa Lucazeau ym. antamissaan tuomioissa ja jotka koskivat sitä, ovatko vastavuoroista edustusta koskevat tekijänoikeusjärjestöjen sopimukset perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia. Kuten komissio totesi tässä kirjeessään (ks. edellä 16 kohta), yhteisöjen tuomioistuin otti näitä vastauksia antaessaan huomioon sen, että vaikka vastavuoroista edustusta koskevissa sopimuksissa olevat yksinoikeuslausekkeet oli poistettu, tekijänoikeusjärjestöt eivät olleet muuttaneet käytäntöään eli sitä, että ne eivät antaneet ulkomaalaisille käyttäjille suoraa mahdollisuutta käyttää hyväksi ohjelmistojaan ja että ne uskoivat ohjelmistonsa edustamisen ulkomailla tietyn alueen osalta ainoastaan sille tekijänoikeusjärjestölle, joka toimi tällä alueella.

- 60 Komissio totesi tämän jälkeen selvästi, että yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitun oikeuskäytännön mukaan tässä yhteydessä sitä, että eri tekijänoikeusjärjestöt toimivat — kuten valittajat olivat esittäneet — keskenään samankaltaisella tavalla, ei voida käyttää muun näytön puuttuessa ainoana perusteena sille olettamalle, että nämä järjestöt olisivat yhteistoiminnassa tai että ne olisivat yhdenmukaistaneet menettelytapojaan, kun tämä menettelytapojen samankaltaisuus voidaan selittää uskottavalla tavalla eli tässä tapauksessa sillä, että nykyisin käytössä oleva tekijänoikeuksien hallinnointijärjestelmä on sellainen, että se, että nämä järjestöt antaisivat toisissa valtioissa oleville musiikin käyttäjille suoran mahdollisuuden käyttää hyväksi ohjelmistojaan, ei ole näiden järjestöjen edun mukaista tästä aiheutuvien hallinnointi- ja valvontakulujen vuoksi.
- 61 Todettuaan lopuksi päätöksessään, että valittajat eivät olleet esittäneet 24.7.1995 päivämässään vastineessa mitään sellaisia uusia tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja, joiden vuoksi ”6 artiklassa tarkoitettussa kirjeessä” tehtyjä päätelmiä olisi muutettava, komissio teki sen päätelmän, että valittajien mainitsemat tekijänoikeusjärjestöjen menettelytavat eivät olleet sellaisia, että näiden järjestöjen olisi katsottava tehneen perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla sopimuksen tai yhdenmukaistaneen menettelytapojaan. Toisin kuin kantajat ovat väittäneet, komissio ei näin ollen katsonut, että kyseisen asian käsitteleminen kuuluu kansallisille tuomioistuimille, vaan se katsoi, ettei perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaista järjestelyä ollut olemassa, koska sen olemassaoloa ei ollut näytetty toteen.
- 62 Sen väitteen tueksi, että komissio perusteli puutteellisesti kyseisen päätöksen, kantajat ovat lisäksi esittäneet, että komission suorittamat tutkimukset olivat puutteellisia. Kantajat ovat vedonneet erityisesti siihen, että komissio toimi virheellisesti, kun se ei käyttänyt omia voimavarojaan kysymyksessä olevien menettelytapojen tutkimiseksi ja kun se perusteli tätä sillä, että valittajat eivät olleet esittäneet sille järjestelyn olemassaolosta mitään näyttöä tai konkreettisia aihetodisteita.
- 63 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajat eivät ole kuitenkaan kiistäneet sitä, että valittajien komissiolle esittämillä seikoilla ei ollut todistusarvoa, eivätkä kantajat väitä komission syyllistyneen tältä osin mihinkään oikeudelliseen virheeseen tai tosiseikkojen arviointivirheeseen; kantajat ovat myös myöntäneet

asian suullisessa käsittelyssä, että esitettyä näyttöä ei ollut pidettävä ”riittävänä [tai] ratkaisevana”. Koska valittajat eivät esittäneet riittävästi todisteita tai vakavasti otettavia aihetodisteita sen toteen näyttämiseksi, että kysymyksessä oli perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastainen järjestely, komission ei voida väittää käsitelleen valitusta epäasianmukaisesti pelkästään sen vuoksi, ettei komissio ryhtynyt lisätoimiin asian selvittämiseksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien toteaa tältä osin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun komissiolle on tehty valitus asetuksen N:o 173 artiklan nojalla, komissiolla ei ole velvollisuutta aloittaa varsinaista tutkimusmenettelyä, mutta sillä on kuitenkin velvollisuus tutkia huolellisesti valittajan sen tietoon saattamat tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotta se voisi arvioida, ilmeneekö näistä seikoista sellainen toiminta, joka voi vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (asia C-19/93 P, Rendo ym. v. komissio, tuomio 19.10.1995, Kok. 1995, s. I-3319, 27 kohta ja asia T-24/90, Automec v. komissio, tuomio 18.9.1992, Kok. 1992, s. II-2223, 79 kohta, ns. Automec II -tuomio).

64 Kaikki edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien katsoo, että komissio on täyttänyt valituksen hylkäämiseen liittyvän velvollisuutensa perustella selvästi, miksi se ei aloita perustamissopimuksen 85 artiklan rikkomisen toteamista koskevaa menettelyä sen jälkeen, kun se on tutkinut huolellisesti niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka valittajat ovat saattaneet sen tietoon (ks. asia C-59/96 P, Koelman v. komissio, määräys 16.9.1997, Kok. 1997, s. I-4809, 42 kohta ja em. asia Koelman v. komissio, tuomion 40 kohta).

65 Kaiken edellä esitetyn perusteella riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuutta koskeva kanneperuste on hylättävä.

Perustamissopimuksen 176 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste

Tiivistelmä asianosaisten ja väliintulijan väitteistä ja niiden perusteluista

66 Kantajat ovat väittäneet, että riidanalaisen päätöksen tekemisessä jätettiin noudattamatta niitä velvollisuuksia, joita komissiolla on perustamissopimuksen 176 artiklan nojalla.

- 67 Ensinnäkin riidanalaista päätöstä tehtäessä ei noudatettu Tremblay I -tuomiota, koska komissio ei suorittanut tämän tuomion antamisen jälkeen tutkimusta siten kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien oli tuomioissa edellyttänyt. Tässä tuomioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tarkoituksena oli sekä vahvistaa, että päätöksen tekemistä edeltävä tutkimus oli puutteellinen, että todeta, että päätös oli puutteellisesti perusteltu. Kantajat päättelevät tästä, että tämän ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asettaman, ainakin implisiittisen toimintavelvoitteen toteuttamiseksi komission oli pitänyt käyttää niitä voimavaroja, joita sillä on käytettävissään tutkimusten suorittamiseksi.
- 68 Toiseksi kantajat väittävät komission toimineen virheellisesti, kun se teki riidanalaisen päätöksen odottamatta sitä, että yhteisöjen tuomioistuimien ratkaisee Tremblay I -tuomiosta tehdyn valituksen, vaikka valitusmenettely ja nyt esillä oleva kanne kytkeytyivät toisiinsa.
- 69 Komission mukaan puolestaan väitteet, joiden mukaan se ei olisi noudattanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sille asettamia vaatimuksia jättäessään ryhtymättä niihin tutkimuksiin, joiden suorittamista edellytettiin Tremblay I -tuomioissa, perustuvat epätasällisiin lähtökohtiin, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien oli kumonnut riidanalaisen päätöksen sen osan, joka koski väitettä markkinoiden eristämisestä, perustamissopimuksen 190 artiklan noudattamatta jättämisen vuoksi eikä päätöksen sisällön osalta tehdyn oikeudellisen virheen vuoksi. Komission mukaan riidanalainen päätös, jossa tehtiin sisällöltään samat päätelmät kuin 12.11.1992 tehdyssä päätöksessä, tällä kertaa kuitenkin noudattaen perustamissopimuksen 190 artiklasta johtuvaa perusteluvollisuutta, on täysin lainmukainen.
- 70 Siitä kantajien väitteestä, jonka mukaan komission olisi pitänyt odottaa yhteisöjen tuomioistuimien ratkaisua Tremblay I -tuomiosta tehdystä valituksesta, komissio toteaa, että yhteisöjen tuomioistuimien käsittelemällä valituksella ja nyt esillä olevalla kanteella on eri kohde, koska kantajien kyseisen valituksen kohteena oli vain Tremblay I -tuomion osittainen kumoaminen ja tämäkin vain niiltä osin kuin sitä päätöksen osaa, jossa hylättiin muut kuin järjestöjen välistä järjestelyä koskevat

väitteet, ei ollut kumottu. Komissio katsoo tämän vuoksi, että sillä oli velvollisuus tutkia uudelleen se kantajien komissiolle tekemän valituksen osa, joka koski perustamissopimuksen 85 artiklaa, odottamatta yhteisöjen tuomioistuimen tuomion antamista.

- 71 Väliintulija Ranskan tasavalta toteaa, että Tremblay I -tuomion se osa, jossa oli kumottu osa komission ensimmäisestä päätöksestä, oli tullut lainvoimaiseksi, koska siihen ei ollut haettu muutosta, ja että komissiolla oli tämän vuoksi perustamissopimuksen 176 artiklaan perustuva velvollisuus tutkia uudelleen kyseinen osa kantajien sille tekemästä valituksesta. Ranskan tasavalta katsoo myös, että vaikka oletettaisiin, että muutosta olisi haettu Tremblay I -tuomioon kokonaisuudessaan, komissiolla olisi oikeus tehdä uusi päätös, jos se katsoisi, että sillä oli tiedossaan tarpeelliset seikat päätöksen tekemiseksi, koska muutoksenhaulla on lykkäävä vaikutus ainoastaan tietyssä erityistapauksessa, jolla ei ole merkitystä tässä asiassa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 72 Aluksi on todettava, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa toimielimen toimenpiteen, tällä toimielimellä on perustamissopimuksen 176 artiklaan perustuva velvollisuus toteuttaa tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Yhteisöjen tuomioistuimet ovat todenneet tältä osin, että asianomaisen toimielimen on tällaisen tuomion noudattamiseksi ja pannakseen sen täysin täytäntöön noudatettava tuomion tuomiolauselman lisäksi tuomiolauselman taustana olevia perusteluja, jotka ovat tuomiolauselman välttämätön tuki, sillä perustelut ovat välttämättömiä määritettäessä sitä, mitä tuomiolauselmassa tarkasti ottaen on lausuttu. Nimenomaan perusteluissa yksilöidään täsmällisesti se toimenpiteen kohta, joka on katsottu lainvastaiseksi, ja nimenomaan niistä käyvät ilmi tarkasti ne syyt, joiden vuoksi tuomiolauselmassa mainittu toimenpiteen kohta on katsottu lainvastaiseksi ja jotka asianomaisen toimielimen on otettava huomioon, kun se korvaa kumotun toimen toisella toimenpiteellä (yhdistetyt asiat 97/86, 99/86, 193/86 ja 215/86, Asteris ym. v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2181, 27 kohta ja em. asia Frederiksen v. parlamentti, tuomion 31 kohta).
- 73 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajat ovat ensinnäkin väittäneet, että komissio ei ole noudattanut Tremblay I -tuomiota, jossa kantajien mukaan asetettiin komissiolle velvollisuus tutkimuksen tekemiseen. On kuitenkin syytä todeta, että kysei-

sen tuomion tuomiolauselmaasta ja perusteluista ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi 12.11.1992 tehdyn komission päätöksen tietyiltä osin perustamissopimuksen 190 artiklan noudattamatta jättämisen vuoksi, koska perustelut eivät olleet sellaisia, että kantajille olisi ilmennyt niistä valituksensa hylkäämisen syyt, siltä osin kuin valituksessa oli ollut kysymys markkinoiden eristämisestä. Tästä päätelmästä ei näin ollen seuraa missään tapauksessa se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi kehottanut komissiota suorittamaan tutkimuksia tai että se olisi jopa antanut komissiolle jonkinlaisen tätä koskevan määräyksen, jonka antamiseen tällä tuomioistuimella ei ole edes toimivaltaa laillisuusvalvonta-tehtäväänsä hoitaessaan (ks. edellä 36 kohta). Lisäksi, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo todennut nyt esillä olevassa asiassa (ks. edellä 64 kohta), että komissio on täyttänyt perustamissopimuksen 190 artiklan perusteella sillä olevan velvollisuuden perustella päätöksensä, siltä osin kuin päätös koski väitettä markkinoiden eristämisestä, väite, joka koskee Tremblay I -tuomion noudattamatta jättämistä ja tästä johtuvaa perustamissopimuksen 176 artiklan rikkomista, on hylättävä.

74 Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pitää esillä olevan asian kannalta merkityksettömänä sitä väitettä, jonka mukaan komission olisi pitänyt lykätä riidanalaisen päätöksen tekemistä siihen asti, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee valituksen Tremblay I -tuomiosta. On syytä muistuttaa, että muutoksenhaun kohteena oli ainoastaan Tremblay I -tuomion sen osan kumoaminen, jossa hylättiin kanne komission alkuperäisen päätöksen siitä osasta, joka koski väitettä perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomisesta (ks. edellä 12 kohta ja em. asiassa Tremblay ym. v. komissio 24.10.1996 annettu tuomio). Tremblay I -tuomioon ei sitä vastoin ollut haettu muutosta niiltä osin kuin tuomioissa kumottiin komission päätös sen väitteen hylkäämisestä, joka koski tekijänoikeusjärjestöjen järjestelyyn perustuvaa perustamissopimuksen 85 artiklan vastaista markkinoiden eristämistä. Koska tämä tuomio oli siten tullut lainvoimaiseksi näiltä osin, komissiolla ei ollut velvollisuutta lykätä tätä koskevan päätöksen tekemistä yhteisöjen tuomioistuimen tuomion antamiseen asti.

75 Näin ollen tämä kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen rikkomista ja harkintavallan väärinkäyttöä

Asianosaisten ja väliintulijan väitteet ja niiden perustelut

- 76 Kantajat ovat väittäneet, että komissio on rikkonut menettelyllään perustamissopimusta ja käyttänyt väärin harkintavaltaansa. Päätössään niiden vaatimuksista huolimatta olla aloittamatta tutkimusmenettelyä tai ainakin suorittaessaan ainoastaan "passiivisia" tutkimuksia komissio suosi sitä, että väitetty järjestely pysyy edelleen voimassa, joten komissio pyrki muihin päämääriin kuin niihin, joiden saavuttamiseksi sille on annettu perustamissopimuksessa toimivaltaa (yhdistetyt asiat 3/64 ja 4/64, *Chambre syndicale de la sidérurgie française ym. v. korkea viranomainen*, tuomio 8.7.1965, Kok. 1965, s. 567; asia 135/87, *Vlachou v. tilintarkastustuomioistuin*, tuomio 8.6.1988, Kok. 1988, s. 2901 ja asia C-107/90 P, *Hochbaum v. komissio*, tuomio 17.1.1992, Kok. 1992, s. I-157). Tämän kanneperusteen tueksi kantajat ovat viittanneet otteisiin SACEM:n ja GESAC:n johtajien lausumista 16. ja 17.3.1992 Madridissa pidetyssä tekijänoikeuskonferenssissa.
- 77 Komissio on korostanut sitä, että harkintavallan väärinkäyttöä koskeva väite voidaan hyväksyä vain, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty yksinomaan tai olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi tai perustamissopimuksessa asian käsittelyjärjestykseksi erityisesti määrätyn menettelyn välttämiseksi (yhdistetyt asiat C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, *Crispoltoni ym.*, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4863). Lisäksi sitä, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole hyväksytty niitä väitteitä, jotka valittajat ovat esittäneet tutkimusmenettelyn kuluessa, ei voida sinänsä pitää harkintavallan väärinkäyttönä (asia C-69/89, *Nakajima v. neuvosto*, tuomio 7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069). Käsiteltävänä olevan asian osalta komissio on todennut, että kantajat eivät ole esittäneet mitään seikkaa näyttääkseen toteen väitteensä, jonka mukaan tutkimusmenettelyn suorittamatta jättämisellä tai passiivisilla tutkimuksilla pyrittiin suojelemaan hintakartellia SACEM:n hyödyksi.
- 78 Ranskan tasavalta ei ole esittänyt tästä kanneperusteesta näkemystään.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

79 Ensinnäkin väitteestä, jonka mukaan komissio on rikkonut perustamissopimusta, on todettava, että EY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 19 artiklan ensimmäisen kohdan, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen kyseisen perussäännön 46 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan mukaan kannekirjelmässä on esitettävä yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista. Tämän yhteenvedon on oltava niin selvä ja täsmällinen, että vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tutkia kanteen tarvittaessa siten, ettei sillä ole tukenaan muita tietoja. Kannekirjelmässä on näin ollen selitettävä, mitä kanneperusteen sisältö koskee, eikä pelkkä kanneperustetta koskeva abstrakti maininta näin ollen täytä niitä edellytyksiä, jotka on asetettu työjärjestyksessä ja EY:n tuomioistuimen perussäännössä (asia T-102/92, Viho v. komissio, tuomio 12.1.1995, Kok. 1995, s. II-17, 68 kohta).

80 Esillä olevan asian osalta on syytä todeta, että kantajat ovat väittäneet komission rikkoneen perustamissopimusta, mutta ne eivät ole maininneet nimenomaisesti niitä määräyksiä, joita ne katsovat rikutun. Kannekirjelmässään kantajat toteavat yleisluontoisesti, että ”perustamissopimuksen rikkomista yritetään usein — kuten esillä olevassa asiassa — peitellä esittämällä puutteellisia perusteluja, ja perustelujen puutteellisuus voi johtua — — siitä, että asiaa ei ole tutkittu riittävän perusteellisesti”; lisäksi kantajat toteavat, että ”ottaen huomioon perustamissopimuksen rikkomisen komission on katsottava myöskin käyttäneen väärin harkintavaltaansa”.

81 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei se voi kantajien näin muotoilemien toteamusten perusteella määrittellä riittävän tarkasti komissiota koskevien väitteiden luonnetta ja kohdetta eikä varsinkaan yksilöidä niitä perustamissopimuksen määräyksiä, joita komission väitetään rikkoneen. Lisäksi on todettava, ettei komissio ole voinut esittää kantajien väitteiden ja perusteluiden perusteella täsmällisiä huomioita väitetystä perustamissopimuksen rikkomisesta, eikä se ole voinut puolustaa tältä osin etujaan.

- 82 Tämän vuoksi on todettava, että väite siitä, että komissio on rikkonut perustamis-sopimusta, on jätettävä tutkimatta.
- 83 Harkintavallan väärinkäyttöä koskevasta väitteestä on todettava, että kantajat ovat vedonneet tämän väitteen tueksi otteisiin pöytäkirjasta, joka koskee 16. ja 17.3.1992 Madridissa pidettyä tekijänoikeuskonferenssia (ks. edellä 55 kohta). On kuitenkin syytä muistuttaa, että edellä mainitussa Tremblay I -tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien totesi, ettei se voinut löytää näistä otteista tarvittavia viitteitä siitä, että harkintavaltaa voitaisiin katsoa väärinkäytetyn (ks. tuomion 92 kohta). Tämän vuoksi tämä kanneperuste on hylättävä.
- 84 Kaiken edellä esitetyn perusteella kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 85 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, kantajat on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 86 Väliintulija Ranskan tasavalta vastaa kuitenkin omista oikeudenkäyntikuluistaan työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Kantajat velvoitetaan korvaamaan asian käsittelystä tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**
- 3) **Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Bellamy

Kalogeropoulos

Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä marraskuuta 1997.

H. Jung

kirjaaja

A. Kalogeropoulos

toisen jaoston puheenjohtaja